

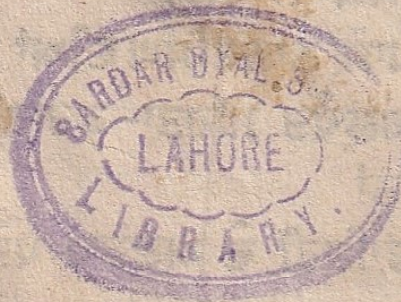
ਏਰਿਕ ਮੇਰੀਆ ਰੀਮਾਰਕ

ਧਰਤੀ ਲਾਲੋ ਲਾਲ

136

ਅਨੁਵਾਦਿਕ

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ "ਦਾਤਾ"

ਪ੍ਰੀਤ ਨਗਰ ਸ਼ਾਪ ਲਾਹੌਰ.

ਮੁੜ ਛਾਪਣ ਦੇ ਹੱਕ ਅਨੁਵਾਦਿਕ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ ।

ਪੜ੍ਹਨ ਯੋਗ ਸਾਹਿਤ

ਮੀਟਿੰਗ
30/80

ਪਰਵਾਨੇ (ਜੀਵਨੀਆਂ)	੨)
ਧਰਤੀ ਲਾਲੋ ਲਾਲ (ਨਾਵਲ)	੩)
ਫਰਾਂਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ (ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)	੧।।)
ਮਾਂਗਵੇਂ ਖੰਭ (ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)	੧।।)
ਸ਼ਹੀਦ ਦੇਵੀ (ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੁੜੀ)	।।੧)
ਬਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੇਮ ਚਿਤ੍ਰ (ਪ੍ਰੀਤ ਕਹਾਣੀਆਂ)	੧।।)
ਹਿੰਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਚਿਤ੍ਰ (ਪ੍ਰੇਮੀ ਪ੍ਰੀਤ ਕਹਾਣੀਆਂ)	੧।।)
ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਾਥੀ (ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ)	।-)
ਸਿਖ ਰਾਜ ਦੇ ਦੋ ਆਖਰੀ ਚਿਨ੍ਹ (ਮ: ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੋਹਿ-ਨੂਰ ਹੀਰੇ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਕਹਾਣੀ)	।।)
ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਂਘ (ਰੂਸੀ ਸਟਾਲਿਨ ਇਨਾਮ-ਜੇਤੂ ਨਾਵਲ)	੩)
ਪਿਆਰ ਦੀ ਜਿੱਤ (ਗੋਇਟੇ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਟਕ ਅਨੁਵਾਦ)	੨)
ਪੱਥਰ ਕਾਂਬਾ (Father and sons)	
(ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ-ਨਾਵਲ)	੩)
ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ (ਨਾਨਕਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ)	੧।।)
ਆਂਢ ਗੁਆਂਢੇਂ (ਬਲਵੰਤ ਮਹਿਤਾ-ਕਹਾਣੀਆਂ)	੧।।।)
ਫਰਾਂਸ ਦੀਆਂ ਰਾਤਾਂ	
(ਇਕ ਫੌਜੀ ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਅਣਛਪ ਪਤੇ)	੧।।।)

ਪ੍ਰੀਤ ਨਗਰ ਸ਼ਾਪ ਲਾਹੌਰ.

ਪ੍ਰਿੰਟਰ--ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ 'ਗੜਗੜ' ਦੇਸ਼ਭਗਤ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ ਲਾਹੌਰ ।
ਪਬਲਿਸ਼ਰ--ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ 'ਦਾਤਾ' ਮੈਨੇਜਰ ਪ੍ਰੀਤ ਨਗਰ ਸ਼ਾਪ ਲਾਹੌਰ ।

IM Westen Nichts Neues ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ
ਜਨਵਰੀ ੧੯੨੯ ਵਿਚ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਛਪੀ

All Quiet on the western front ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ
ਮਾਰਚ ੧੯੨੯ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਛਪੀ

ਦੂਜਾ	ਐਡੀਸ਼ਨ	ਅਪ੍ਰੈਲ	੧੯੨੯
ਤੀਜਾ	...	...	...
ਚੌਥਾ	...	...	...
ਪੰਜਵਾਂ	...	...	...
ਛੇਵਾਂ	...	...	...
ਸੱਤਵਾਂ	...	...	...
ਅਠਵਾਂ	...	...	...
ਨਾਵਾਂ	...	...	...
ਦਸਵਾਂ	...	ਮਈ	੧੯੨੯
ਗਿਆਰਵਾਂ	...	...	...
ਬਾਰਵਾਂ	...	...	...
ਤੇਰਵਾਂ	...	ਜੂਨ	੧੯੨੯
ਚੌਦਵਾਂ	...	...	...
ਪੰਦਰਵਾਂ	...	...	...
ਸੋਲਵਾਂ	...	ਜੁਲਾਈ	੧੯੨੯
ਸੱਤਾਰਵਾਂ	...	...	...
ਅਠਾਰਵਾਂ	...	...	...
ਉਨੀਵਾਂ	...	ਅਗਸਤ	੧੯੨੯
ਵੀਹਵਾਂ	...	ਸਤੰਬਰ	੧੯੨੯
ਇਕੀਵਾਂ	...	...	...

ਸਿਰਫ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ
੩੦੦,੦੦੦ (ਤਿੰਨ ਲਖ) ਕਾਪੀ ਛਪੀ-

ਪੰਜਾਬੀ

ਪਹਿਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ

੧੯੪੪

ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਠਹਿਰਾਣੇ ਦਾ ਜਤਨ ਨਹੀਂ,
ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਮੌਤ ਦਾ ਰੋਮਾਂਸ
ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਹੜੇ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੋਂਦੇ
ਨੇ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਰੋਮਾਂਸ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਮੈਂ ਬੜੀ
ਸਾਦਗੀ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਉਸ ਨਸਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ
ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ, ਜੇਹੜੀ ਭਾਵੇਂ ਬੰਬਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਪਰ
ਲੜਾਈ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ।

ਲੇਖਕ

ਇਸ ਨਾਵਲ ਬਾਰੇ

ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਮਹਾਨ ਜਰਮਨ ਯੁਧ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਕਹਾਣੀ ਹੈ।
ਜੰਗ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪੂਰੇ ੧੦ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਜਨਵਰੀ ੧੯੨੯ ਵਿਚ ਜਰ-
ਮਨੀ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾਵਲਿਸਟ ਏਰਿਕ ਮੇਰੀਆ ਰੀਮਾਰਕ ਨੇ ਜਰਮਨ
ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ। ਕੇਵਲ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਿਛੋਂ ਮਾਰਚ
੧੯੨੯ ਵਿਚ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਲਿਖਾਰੀ ਏ. ਡਬਲਯੂ. ਵੀਨ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ
ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਜੰਗ ਤੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਤਕ
ਲੋਕੀ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ, ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਾਲਾਂ ਆਦਿ
ਤਬਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਇੰਨੀ ਮੰਗ
ਹੋਈ, ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਅਠ ਐਡੀਸ਼ਨ ਛਪੇ। ਫਿਰ ਮਈ
ਵਿਚ ਤਿੰਨ, ਜੂਨ ਵਿਚ ਤਿੰਨ, ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਤਿੰਨ, ਅਗਸਤ
ਵਿਚ ਇਕ, ਤੇ ਸਤੰਬਰ ਵਿਚ ਇਕ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਸਿਰਫ ਛੇ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀ ਤਿੰਨ ਲਖ
ਕਾਪੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਛਪ ਕੇ ਵਿਕੀ। ਪੁਸਤਕ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ
ਆਉਣ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਭਾਵੇਂ ਜਨਵਰੀ ੧੯੩੧ ਤਕ
ਇਸ ਦੇ ੨੭ ਐਡੀਸ਼ਨ ਛਪੇ। ਜਦੋਂ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਬਾਕੀ
ਮੂਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਥੋੜੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਲਗ
ਪਗ ਹਰ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਅਜ ਤਕ
ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਜਾਂ ਦੋ ਚਾਰ
ਹੋਰ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆਂ
ਰਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਉੱਨਤ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬੀ
ਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਅਜ ਅਸੀਂ ਜੰਗ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੋਹ ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਦਨਾਕ ਦਿਸ਼ਾਂ, ਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦੇ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੈਦਾਨੇਂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਅੰਦਾਜ਼ੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੇਰੀਆਂ ਰੀਮਾਰਕ ਨੇ ਜੰਗ ਦੀ ਹੂਬਹੂ ਤਸਵੀਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭਯ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁਛ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਹਾਲੀਂ ਵੀ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਨਵੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਇੰਟਿਫਿਕ ਈਜ਼ਾਦਾਂ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਹ ਚੁਪ ਚਾਪ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿਣਗੇ? ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਸਚੇ 'ਹਮਦਰਦ' ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ, ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਤੇ ਪੂੰਜੀ ਪਤੀਆਂ ਦੀ ਮੋਟੀ ਚਮੜੀ ਵਿਚ ਇਹ ਨਾਵਲ ਨਸ਼ਤਰ ਵਾਂਗ ਖੁਭ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਠਿਕਾਣੇ ਆ ਸਕੇ।

ਸਾਡਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪਾਠਕ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰਨਗੇ ਉਹ ਮੁੜ ਜੁਧ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ। ਪਰ ਜੇ ਗੌਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਲੜਾਈ ਛੇੜਨ ਜਾਂ ਨਾ ਛੇੜਨ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਘਟ ਹਥ ਹੋਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਚੰਦ ਇਕ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਤੇ ਸਰਮਾਇਆਦਾਰ ਰਲ ਕੇ ਲੜਾਈ ਛੇੜ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਫਿਰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰਨ ਉਸ ਬਲਦੀ ਭਠੀ ਵਿਚ ਝੋਕ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੀ ਜਰਮਨ ਲੜਾਈ ਦੇ ਸਵਾ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲਗ ਪਗ ਛੇ ਕਰੋੜ ਸਿਪਾਹੀ ਮੈਦਾਨੇਂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਭੇਜੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ੮੦ ਲਖ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਤੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਕੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਕੰਮੇ ਹੋ ਗਏ। ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਜਿਨੇ ਆਦਮੀ ਮਰੇ ਸਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਪੰਜ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜ ਤੇੜ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਭੁਖ ਨੰਗ ਤੇ ਬੀਮਾਰੀ ਆਦਿ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜੰਗ ਪੁਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਕਰਤਾ ਨੇ ਬੜੀ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਜੰਗ ਬੀਤੀਆਂ ਇਕ ਸਤਾਰਾਂ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਪਾਸੋਂ ਅਖਵਾਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਣੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਤਾਲੀਮ

ਛੱਡ ਕੇ ਇਕ ਮਾਸਟਰ ਦੀਆਂ ਬੁਠੀਆਂ ਤੇ ਫੋਕੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਜੰਗ ਵਲ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਹੀਰੋ ਪਾਲ ਹੈ। ਪਾਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਝ ਵੀ ਹੈ, ਤੇ ਬਚਪਨ ਵੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਫੌਜੀ ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਸਹੀ ਵਰਨਣ ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਹੈ।

ਇਹ ਨਾਵਲ ਅਸਲ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਖਣ ਤੇ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਘਿਰਣਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਣ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੜਾਈ ਚੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਉਹ ਸੰਮਾਰੀ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਅਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਅਨੇਕ ਵਾਹ ਕੀਤੇ ਕਤਲੇ ਖੂਨ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ, ਪੂਰੇ ਸ਼ੈਤਾਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਤੀ ਭਰ ਮਨੁੱਖੀ ਦਰਦ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੇ ਸਿਸਕਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਸਤਦੇ, ਜੀਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਦੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਸ਼ੈਣੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੋਹਣਾ ਤੇ ਮਾਸੂਮ ਭਾਗ ਕਿਸ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਮਹਾਂ ਯੁਧ ਵਿਚ ੧੫ ਖਰਬ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਇਸ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ, ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਆਦਿ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ, ਤਾਂ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਤੇ ਭਰਾਤਰੀ ਭਾਵ ਵਧਦੇ, ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ, ਸੋਹਣੀਆਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਤਵਾਰੀਖੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ, ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਖਿਆਂ ਮਾਰਨ ਅਰਬੀਮਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਣ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਆਸ ਸੀ, ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਅਗੋਂ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਅਸੰਭਵ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਜਰਨੈਲਾਂ ਤੇ ਪੂੰਜੀ ਪਤੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਲੜਾਈ ਦਾ ਭੂਤ ਸਵਾਰ

TO READ THE ENTIRE BOOK PLEASE CONTACT US:

whatsapp: +92-3160770117

email: worldcentreforpunjabi@gmail.com

World Centre for Punjabi, Lahore, Pakistan.